

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

תוכן עניינים

1. א. טומאה דחוייה היא בצבור
2. ב. כל הסמיכות שהיו שם קורא עליהן אני תכף לסמיכה שחיטה
3. ג. שהיתה בשער נקנור שאין מצורע יכול ליכנס לשם עד שמוזין עליו מדם חמאתו ומדם אשמו ... ביאה במקצת לא שמה ביאה ליעייל ידיה ולסמוך
4. ד. ר' יוסי ברבי יהודה היא דאמר מרחק צפון
5. ה. וליעבד פישפש אביי ורבא דאמרי ... הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל (את) כל מלאכת התבנית
6. ו. כל הסומך ראשו ורובו מכנים מאי טעמא כל כחו בעינן ... גזירה שמא ירבה בפסיעות
7. ז. סמיכת אשם מצורע דאורייתא
8. ח. טמא שנגע בקודש ... אינו לוקה
9. ט. בכל קודש לא תגע אזהרה לאוכל
- 10.

דף לג.

א. טומאה דחוייה היא בצבור

כבר התבאר במסכת יומא דף ו: שקיי"ל שטומאה דחוייה בציבור¹. כלומר שהטומאה לא הותרה בציבור אלא באיסורה עומדת ודחוייה היא עתה מפני הדחק, ואין דוחין כל דבר הנדחה אלא במקום שאי אפשר ומפני זה צריכה ציין לרצות עליה.

¹ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ד הלכה יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

ולפיכך נטמאו כל הכהנים בבית האב שזמנו עתה מחזרים אחר כהן טהור מבית אב אחר, ואם נטמאו כל בתי האב שמשמרה שעתה שבוע הקרבתה בכל המשמר מחזרים אחר כהן של משמר אחר, שכיון שדהוייה היא ובקושי הותרה, יש לחפש אחר כהן טהור בכל מה שנוכל².

וזה שקרבן ציבור דוחה את הטומאה, אינו אלא בטומאת מת בלבד ולא בשארי טומאות, ודבר זה הוא גזירת התורה דכתיב בקרבן פסח איש איש כי יהיה טמא לנפש, ודרשינן בפסחים דף סו: איש נדחה לפסח שני ואין הציבור נדחין לפסח שני אלא עושין בטומאה, הרי דרך בטומאת מת עושין בטומאה, וה"ה לכל קרבנות הציבור שזמנן קבוע בפסח.

ב. כל הסמיכות שהיו שם קורא עליהן אני תנף לסמיכה שחיטה

כבר התבאר לעיל דף לב: שאין סומכין אלא בעזרה, ולא בכל³ מקום בעזרה אלא במקום הטבעות שבעזרה המבוארים להלן סומכין. שבמקום שסומכין

² הרמב"ם בפ"ד דין יד ערוה"ש שם ז

³ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ג הלכה יא יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

שוחטין⁴, שתכף⁵ לסמיכה שחיטה⁶, ואם שחט במקום אחר או ששהה⁷ ואין מצריכין אותו קודם השחיטה לסמוך עוד פעם סמיכתו⁸, ושחיטתו כשירה.

ג. שהיתה בשער נקנור שאין מצורע יכול ליכנס לשם עד שמזין עליו מדם חטאתו ומדם אשמו ... ביאה במקצת לא שמה ביאה ליעייל ידיה ולסמוך

⁴ והנה בש"ס שם צ"ג ב' דמקשה מאי קאמר י"ל דה"ק לשמעין דתיכף לסמיכה שחיטה וממילא ידעין דבמקום שסומכין שוחטין לכן משני דאה"נ דמעמא קאמר דמה טעם במקום שסומכין שוחטין משום דבעינן תיכף לסמיכה שחיטה אמנם רבינו דיני נקט ובהכי מיושב קושיית מרן יעו"ש היטיב ודו"ק ועי' תו"כ ויקרא פ"ד פרשה ד' ובתוספתא פ"י דמנחות הגירסא להיפך תיכף לסמיכה שחיטה במקום שסומכין שוחטין יעו"ש. הר המוריה

⁵ מעשה רקח שם

⁶ עיין תוס' סוטה ל"ט א' ד"ה כל כהן וכו' שהוכיחו מזה דשיעור תכיפות הוא כ"ב אמה יעו"ש וכן פסק הרמ"א באו"ח סי' קס"ו גבי דהיה בין נטילה להמוציא וז"ל ואם שהה כדי הלוך כ"ב אמה, מקרי הפסק ובמ"ז שם ב שזה הי' השיעור משער נקנור עד בית המטבחים ממילא ע"כ הוה הפסק כ"ב התוס' פ' א"ג הביאם ב"י סי' קכ"ח דשיעור זה הוא אינה תכיפה והוי ודאי הפסק וכ' רש"ל בתשובה סי' ל"ד דהיינו דוקא במים אחרונים בעי' תיכף לנטילה ברכה אבל בראשונים אין שם כ"א והירות בעלמא. וכבר הקשה המגן אברהם שם ג דק"ל כר"י דאסור לשחוט כי אם בצד המזבח, והשתא קשה לפי מאי דס"ד כר' א"כ אפי' למ"ד שמה ביאה לסמוך לפני הפתח ולעייליה ולשחטיה אצל הפתח מבפני' אלא ע"כ כשהולך ממקום למקום חשיב הפסק אפי' הליכ' מועט (פירושי), כי שער נקנור לא נתקדש חלל השער, ועמד המצורע בחלל השער. א"כ היה לו למקשן להקשות אפילו למאן דאמר שמה ביאה שיסמוך בחלל השער סמוך לחלל העזרה ויכניסוהו לחלל העזרה וישחטוהו סמוך לפתח, ולא הוי הכנסה מרשות לרשות דהוי הכל רשות אחת. אלא על כרחך דהליכה ממקום למקום אפילו בחדר אחד הוי הפסק (ואין כוונתו הפסק ממש, אלא ר"ל דלא הוי תיכף). וא"כ אפילו למאן דאמר לא שמה ביאה, דמשני דאתיא כר' יוסי, אין הטעם משום שהיה כדי הלוך כ"ב אמה, אלא דהילוך עצמו אפילו מעט הוי הפסק. אבל שהיה י"ל דאפילו כ"ב אמה או יותר שפיר מיקרי תיכף. לבושי שרד). וכ"מ במשנה ס"פ ב' דמדות במקום שסומכין שוחטין דתכף לסמיכה שחיט' וצ"ע. וכן הקשה החכם צבי בהגהותיו סוף ח"א בחו"מ והחיות יאיר סי' רכ"ז יעו"ש ועיין א"ר שהפרישה [דרישה סק"ג] שהתוס' [סוטה לט ע"א ד"ה כל] לא דייקי אלא שלא תאמר שיעור כ"ב לא הוי הפסק, קמ"ל דזה על כל פנים הוי הפסק, אבל בציר מהכי ג"כ י"ל דהוי הפסק, גם [הוכיח] כן באריכות מפרק כל הפסולים [זבחים] דף ל"ג [ע"א], ורמב"ם פ"ג [היי"א] ופ"ה [ה"ב] מהלכות מעשה קרבנות, ובוה מתורץ קושיות מג"א [סק"ג] ע"ש. ועיין פמ"ג משב"ז ב שהעמים כן בכונת המ"ז. ועיין בבאור הגר"א באו"ח מש"כ בזה יעו"ש היטיב. היטיב ובבאור הגר"א כתב. נראה שודאי לכתחילה התכיפה אפי' פסיעה (אחת הוי הפסק) אלא דלענין עיכוב מפ' תוס' ולמד תוס' ממש"ש מאי קסבר כו' ולכן פריך אחר שאוקמה כר"י ב"י דוקא וע' הג"מ שם ומ"מ לדינא דברי המ"א נכונים.

⁷ עיין או"ש שם

⁸ ערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן סח סעיף יט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

כבר התבאר במסכת סוטה דף ז. ודרף ח. שכל⁹ מחוסרי כפרה בעת שמטהרין אותן עומדים חוץ לעזרת ישראל¹⁰, כנגד פתח מזרחית באסקופת שער ניקנור ופניהם למערב משקינ את הסוטה.

ושם עומד המצורע והכהן לוקח אשם של מצורע כשהוא חי ומניפו עם לוג השמן במזרח כדרך כל התנופות¹¹, ואם הניף זה בפני עצמו וזה בפני עצמו יצא.

ואחר כך מביא את האשם של מצורע עד הפתח ומכניס שתי ידיו לעזרה¹², ולמרות שהוא טמא סומך עליו¹³, כיון שאי אפשר בענין אחר¹⁴, ושוחטין אותו מיד, וי"א¹⁵ שבמקום שמניף שם היה סומך ותיכף התנופה היתה הסמיכה.

ד. ר' יוסי ברבי יהודה היא דאמר מרחק צפון

⁹ רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פרק ד הלכה ב ותנן בפ"ק דכלים שמחוסר כפורים אסור ליכנס לעזרת ישראל. ומ"ש כנגד פתח מזרחית באסקופת שער ניקנור ופניו למערב. בת"כ על פסוק והעמיד הכהן המטהר לפני ה' פתח אהל מועד מעמידן בשער ניקנור אחוריהם למזרח ופניהם למערב. כסף משנה שם.

¹¹ שדעת רבינו כיון שהקשו ליעייל ידיה ולסמוך ויהיה תיכף נראה שאין שם הכנסת יד אלא לסמיכה מפני התכיפה אבל תנופה כהן לבדו מניף כי אין לחוש בה לתכיפה וגם תנופה יכול הכהן להניף בשביל הבעלים כמו שמצינו בכמה מקומות שהקפידו על הסמיכה ולא הקפידו על התנופה אף אם לא תהיה בבעלים ... וגם דכיון דכתיב לפני ה' צריך שיניף במקום שמניף שאר תנופות. כס"מ שם. מהר"י קורקום. ועיין לה"מ ועיין הר המוריה תוספתא פ"ח דנגעים מבואר דגם המצורע היה מניף והובא בר"ש בנגעים פ"ד מ"ה. אבל אין כן דעת רבינו

¹² ואף על פי שבתוספתא אמרו שסמיכה זו לא היה תיכף לה שחיטה כבר אמרו בפרק כל הפסולים דלמ"ד ביאה במקצת לא שמה ביאה מעייל ידיה וסומך להיות תיכף השחיטה ככל הסמיכות שהקפידה תורה על התכיפה בהם אך לא לדעת ר"י בר"י שסובר שאין המקום כשר לשחיטת קדשי קדשים וכבר נתבאר בהל' בית הבחירה לדעת רבינו שעד שער מזרחי שהוא שער ניקנור כשר לשחיטת קדשי קדשים והכל נקרא צפון גם נתבאר בהל' ביאת המקדש דביאה במקצת לא שמה ביאה וכיון שכן ה"ז מכניס ידיו וסומך כמ"ש כאן ושוחטין שם דתיכף לסמיכה שחיטה ככל הסמיכות עכ"ל. כס"מ שם. מהר"י קורקום.

¹³ בלה"מ הקשה איך כתב בפ"ג מהלכות מעשה הקרבנות ואין סומך אלא מהור ואם סמך הטמא סמך הא אפשר ליה למעיילי ידיה ולסמוך, ועיין מרכה"מ שתירץ לדין שפיר כתב רבנו פ"ג מהל' מעשה הקרבנות דסמיכה בטהורין דהא קי"ל דטבול יום אסור לכנוס לעזרת נשים מדברי סופרים והאיך אפשר דמעיל ידו לכתחלה.

¹⁴ כ"כ בתוד"ה ניעול שאין מציאות של סמיכת מצורע בטהרה מה שאין כן שאר טמאים יכולים לסמוך כשהם טהורים, או ישלחו קרבנותיהם. וכעין זה כתב במהרש"א פסחים צב. ד"ה יבא עשה השנות הראב"ד שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

כבר התבאר במסכת יומא דף לו. שי"א שהמזבח¹⁶ עמד כולו בדרום¹⁷, ומכותל צפוני של עזרה דרומה עד כותל המזבח שהוא רוחב ששים אמה ומחצה¹⁸, וכנגדו מכותל האולם במערב עד כותל מזרחי של עזרה שהוא אורך ע"ו אמות, כל המרובע הזה הוא הנקרא צפון והוא המקום ששוחטין בו קדשי קדשים. אך בין האולם והמזבח ממש אין שוחטים. שכבר אינו מהצפון¹⁹.. וי"א²⁰ ששבע אמות מן המזבח היו בצפון.

ובתוך השטח הזה נכלל – ממערב למזרח – המשך השטח שבין האולם ולמזבח שתיים ועשרים, הרוחב שכנגד המזבח שתיים ושלושים, מקום דריסת רגלי הכהנים והוא הנקרא עזרת כהנים אחת עשרה אמה, מקום דריסת רגלי ישראל והוא הנקרא עזרת ישראל אחת עשרה אמה. יחד שבעים ושש אמה.

מצפון לדרום – מכותל צפוני עד בית המטבחים שמונה אמות, בית המטבחים י"ב אמות ומחצה, ושם תולין ומפשיטין את הקדשים בצדו. מקום השולחנות שמונה אמות ובו שולחנות של שיש שמניחין עליהן הנתחים ומדיחין את הבשר לבשלו, ושמונה שלחנות היו, ובצד מקום השלחנות מקום הטבעות כ"ד אמה, ושם שוחטין את הקדשים. ובין מקום הטבעות והמזבח שמונה אמות. יחד ששים וחצי אמה.

ה. וליעבד פישפש אביי ורבא דאמרי... הנל בכתב מיד ה' עלי השכיל (את) כל מלאכת התבנית

¹⁶ כס"מ עבודת יוה"כ ג ב בדעת הרמב"ם, ערוך השולחן העתיד הלכות בית המקדש סימן ב סעיף ו, בדעת הרמב"ם

¹⁷ ועיין מרכה"מ עבודת יוה"כ שם דצפון אינו נקרא אלא מכותל המזבח.

¹⁸ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ה הלכה יב – טז

¹⁹ כסף משנה שם

²⁰ ולשיטה זו העמידו הפר והשעירים כנגד השטח שבין האולם והמזבח צפונית מזרחית לקיר המזבח, והעמידו מקצת גופו של הפר בין האולם והמזבח ממש גופו בין צפון לדרום וראשו מעוקם למערב, והעמידו השעירים ראשו למערב וזנבו למזרח תו"ט יומא ג ט בדעת הרמב"ם, וביאר לדעתו שריבוע הצפון היה עד קיר המזבח מצפון לדרום ובחלק שבין המזבח לאולם היה עוד שש או שבע אמות. וכן הוא בלח"מ עבודת יוה"כ ג, ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף ב. שאין מוסיפין²¹ על העיר או על העזרות²², אלא על פי המלך, וע"פ נביא²³, ובאורים ותומים, ועל פי סנהדרין של שבעים ואחד זקנים, שנאמר (שמות כה פסוק ט) כָּבֵל אֲשֶׁר אָנִי מֵרָאָה אוֹתָךְ וְגו' וְכֵן תַּעֲשׂוּ לְדוֹרוֹת²⁴, ומשה רבינו מלך היה²⁵.

ו. כל הסומך ראשו ורובו מכניס מאי טעמא כל כחו בעינו ...

גזירה שמא ירבה בפסיעות

כבר התבאר במסכת יומא דף לו. שצריך הסומך לסמוך בכל כחו בשתי ידיו על ראש הבהמה שנאמר (ויקרא א פסוק ד) וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֶלְיָה לֹא עַל הַצּוֹאֵר וְלֹא עַל הַצַּדְדִּין, ולא יהיה דבר הוציץ בין ידיו ובין הבהמה.

וכיצד סומך²⁶, אם היה הקרבן קדש קדשים מעמידו בצפון ופניו למערב, והסומך עומד במזרח ופניו למערב, ומניח שתי ידיו בין שתי קרניו ומתודה על הטאת עון הטאת ועל אשם עון אשם, ועל העולה מתודה עון עשה ועון לא תעשה שניתק לעשה. כיצד מתודה אומר הטאתי עויתי פשעתי ועשיתי

²¹ רמב"ם שם והלכות בית הבחירה פרק ו הלכה יא

²² ומדלא קתני על האולם ועל ההיכל ג"כ ש"מ דעליהם אין להוסיף. וי"ל הטעם משום דכתיב: הכל בכתב מיד ד' עלי השכיל. ואף על גב דבניין בית שני לא היה שוה לגמרי לבניין שלמה שהרי גובה של בניין שלמה היה ק"ב כמבואר בריש דברי הימים (ב) ובית שני היה ק', וגם באורכו נראה מהפסוקים דלא דמיין דבבית שני ארכו ק' ובניין שלמה נראה ממלכים (ו) דהיה שמונים ע"ש וכמ"ש הרמב"ם בריש בית הבחירה שבנאוהו מעין שלמה ומעין לעתיד, מ"מ אין מוסיפין בהם דבעיקר האורך של ההיכל והקדשי קדשים היו שוין אורך ההיכל ארבעים ואורך הקדש קדשים עשרים בין בבניין שלמה ובין בבית שני, אמנם בירושלמי פ"ק דסנהדרין (ה"ג) איתא דאפילו על ההיכל מוסיפין, שאומר שם בקשו להוסיף על ההיכל במה מוסיפין ומסיק במנחת מאפה ע"ש, ודלא כמ"ש בסעי' א. וצ"ל דהא דתנן עיר ועזרות אורחא דמילתא קתני דבהם רואין לפעמים צורך להוסיף לפי רוב העם, אבל בהיכל שאין שם הילוך רק לכהן בקטרת ומנרה ולחם הפנים אין צורך להוסיף אבל אם רצו מוסיפין. ערוך השולחן העתיד הלכות בית המקדש סימן יג סעיף א ג.

²³ ועיין תוס' כאן ד"ה וליעבד דבעינן נמי קרא אשכחו ודרוש.

²⁴ וכיצד מוסיפין על העיר עושין בית דין שתי תודות ולוקחין לחם המזן שבהם והולכים בית דין אחר שתי התודות ושתי התודות זו אחר זו ועומדין בכנורות ובנבלים ובצלצל על כל פנה ופנה ועל כל אבן (ואבן) שבירושלים ואומר ארוממך י"י כי דליתני וגו', עד שמגיעין לסוף המקום שמקדשין אותו ועומדין שם, ואוכלים שם לחם תודה אחת משתי התודות והשנייה נשרפת וע"פ הנביא שורפין את זו ואוכלין את זו. רמב"ם שם הלכה יב ועיין באחרונים שם שהיו אומרים גם שיר של פנעים ועי"ש עוד ואכמ"ל

²⁵ וכן הוא לשון הרמב"ן שמות פרק ל פסוק יג "קבע לו משה רבינו מטבע כסף בישראל, כי מלך גדול היה, וקרא למטבע ההוא "שקל" בעבור שכל המטבע במשקל שלם, אין בו פחות ולא כסף סיגים".

²⁶ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ג הלכה יד ושם העמידו הפר בין האולם והמזבח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

כך וכך וחזרתי בתשובה לפניך וזו כפרתי, ובחטאת אומר רק חטאתי שהרי אינה באה על המזיד, ואין שייך לומר עויתי ופשעתי²⁷.

וכבר התבאר לעיל דף לב: שאין סומכין אלא בעזרה, סמך חוץ לעזרה חוזר וסומך מבפנים²⁸, ואם היה בעל הקרבן עומד בחוץ והכנים ידו לפניו וסמך²⁹ סמיכתו כשירה, והוא שיסמוך בכל כחו וי"א³⁰ שצריך שיכנים ראשו ורובו.

²⁷ יבהן פאר הלכות מעשה הקרבנות פרק ג הלכה יד

²⁸ עיין זבח תודה כ: שלרמב"ם מדאורייתא מעכב סמיכה לפני ה' ולהכי סמך בחוץ חוזר וסומך בפנים אך לרש"י אפשר שהוא מדין תיכף לסמיכה שחיטה ומסתפק שם אם צריך מטעם זה לרש"י לחזור ולסמוך.

²⁹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ג הלכה יא

³⁰ מה דאיתא שם ל"ג א' כל הסומך ראשו ורובו הוא מכנים מ"ט סמיכה בכל כחו בעינן ז"ל דרגילות הוא לעשות כן אף על גב דאם סומך בכל כחו בידו לבד סני. ורבינו ס"ל דבעי להכנים ראשו ורובו ומטעם זה אין לטמא לסמוך, דטעם אחר ליכא בזה אחר דהא ס"ל דביאה במקצת לא שמיה ביאה. (צ"ע דהא מ"מ מדרבנן אסיר ולהכי טמא לא יסמוך, אולם אפשר כיון דמצוה לסמוך להכי לא הוי אסרינן וצ"ע) אלא ודאי מטעם דהסומך מכנים ראשו ורובו ומ"מ בדיעבד מהני סמיכה אם עייל ידיו לפניו וסמך בכל כחו אף דלא הכנים ראשו ורובו מטעם דשמא לא בעינן ראשו ורובו וכלישנא קמא דרב יוסף וכ"מ קצת מסתמא דש"ס שם ל"ב א' דמשני דקסבר ביאה במקצת לא שמיה ביאה. הר המוריה שם. אך במעשה רקח שם כתב מרן ז"ל כרב יוסף דכל הסומך ראשו ורובו מכנים מאי טעמא כל כחו בעינן ע"כ וקשה דא"כ למה לא ביאר רבינו דבעי שיכנים ראשו ורובו גם לקמן ה"ל י"ג כתב סתם וצריך הסומך לסמוך בכל כחו ולא ביאר דבעי ראשו ורובו ואין לומר דכיון דבעי כל כחו ממילא דבעי ראשו ורובו דהא בפ"ד דמחוסרי כפרה ה"ל ב' גבי סמיכת אשם מצורע פסק דמכנים שתי ידיו לעזרה וסומך עליו ועיין בספר צרור החיים ז"ל [פ"ד] דביאת מקדש ובני הישיבה נר"ו תירצו דודאי ראשו ורובו בעינן ורבינו לא הוצרך לבאר משום דהיינו כל כחו וכדברי מרן ז"ל וגבי מצורע משום דלא אפשר, וידוע דסמיכה לא מעכבא. מעשה רקח שם. ועיין מרכה"מ מחוסרי כפרה פרק ד הלכה ב שתי' לדין שפיר כתב רבנו פ"ג מהל' מעשה הקרבנות דסמיכה בטהורין דהא קי"ל דטבול יום אסור לכנוס לעזרת נשים מדברי סופרים והאיך אפשר דמעיל ידו לכתחלה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

ואין סומך אלא טהור³¹, אבל טמא לא יסמוך, גזירה שמא יכנס לעזרה לסמוך כשהוא טמא³², ואם סמך הטמא סמך.

ז. סמיכת אשם מצורע דאורייתא

קרבת אשם צריך סמיכה, ככל קרבנות בהמה של יחיד³³, שנאמר: (ויקרא ו פסוק י) כַּחֲטָאת וְכַאֲשֶׁם, מה חטאת טעונה סמיכה, אף אשם טעון סמיכה³⁴. ובכלל זה אף אשם מצורע³⁵, ומכיון שהוא קדשי קדשים, מעמידו בצפון ופניו למערב וסומך עליו כסדר סמיכה של קדשי קדשים ומניח שתי ידיו בין שתי

³¹ כתב הבכ"מ ז"ל דמ"ש בריש פ"ג דזבחים (דרף ל"ב) מה סמיכה בטהורים אף שחיטה בטהורים דשחיטה הוי מדרבנן גזירה שמא יגע ואית ליה לרבינו ז"ל דה"ה בסמיכה דהוי מדרבנן ולכך כתב דאם סמך בדיעבד דהוי סמיכה ואי אפשר לומר כן דשם אמרו מאי שנא סמיכה דכתיב לפני ה' שחיטה נמי הכתיב וכו' ופי' רש"י ז"ל מאי שנא דבטהורים מדאורייתא דכתיב לפני ה' וכו' ומוכרח הוא לפרש כן משמע דסמיכה מדאורייתא, גם מה שתירץ עוד דהא דאמרינן אם לא סמך כפר אינו נכון דהתם אמרינן מעלה עליו כאילו לא כפר וכאן כתב רבינו ז"ל דסמך משמע דסמיכתו כשרה וכפר. ונראה לי לומר דנפקא ליה לרבינו ז"ל משום דאמר שם סמיכה נמי אפשר דמעיל ידיה וסמך כלומר ואמאי אמרת דסמיכה בטהורים מדאורייתא ותירצו קא סבר ביאה במקצת שמה ביאה וכיון דרבינו ז"ל פסק בפ"ג מהל' ביאת מקדש דביאה במקצת לא שמה ביאה לכך פסק כי קושית הגמרא דסמיכה לאו דאורייתא בטהורין דאפשר דמעיל ידיה וסמך אלא מדרבנן הוי גזירה שמא יכנס לעזרה לסמוך כשהוא טמא אבל מדאורייתא כשירה אפילו בטמאים. לח"מ שם. וכן בהר המוריה. ובעוד יוסף חי. שם

³² וכ"כ בזבח תודה שם ד"ה כמו בשחיטה, עיין ערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן סח סעיף ט שכתב "אבל במקום שע"פ דין תורה אסור לו לסמוך כמו ערל וטמא אין הסמיכה מעכבת". והוא ס"ל התם סעיף יח דכל הסומך בהכרח להכניס ראשו ורובו לפניו דסמיכה בכל כחו בעיניו (שם לג, א) וכיון דבעיניו בכל כחו א"א שלא יכניס ראשו ורובו לפניו, ולכן בעיניו שיסמוך בכל כחו דזהו לשון סמיכה, ולכן אין סומך אלא טהור אבל טמא א"א לו לסמוך ואפילו אם נאמר דידיו שמכניס ביאה במקצת לא שמה ביאה מ"מ כיון דצריך כל כחו בהכרח שיכניס ראשו ורובו בפנים כמ"ש, ומ"מ אם סמך הטמא הוי סמיכה ואיסורא דעבד עביד.

³³ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ג הלכה ו
³⁴ עי' רש"י נדה ע: ד"ה שחיטתו ותוס' קדושין נה: ד"ה ודילמא שאשם אין טעון סמיכה, ועי' פנ"י והמקנה קדושין שם ועיין ערוך לנר נדה שם וז"ל והנה לכאורה ה' אפשר לומר דתלי בפלוגתא דתנאי דמה דאשם בעי סמיכה יליף בזבחים (יא א) מהיקשא דכחטאת כאשם ושם אמרינן ולרבנן למאי הלכתא וכו' אף אשם טעון סמיכה ע"ש ומשמע דלר"א דמצריך היקשא לענין פסול דנכנס לפניו לית ל' דאשם טעון סמיכה אבל זה אינו דודאי גם ר"א מודה לזה דאין היקש למחצה שהרי ר"א יליף מהיקש זה ג"כ פסול אשם שלא לשמו והיינו ע"כ משום דאין היקש למחצה ומה דרבנן לא ילפי ג"כ דרשה דר"א מטעם דאין היקש למחצה כבר הקשה בתוס' חדשים ריש זבחים כן ותירץ ולכן הסתירה ברש"י ותוס' צע"ג... ועי' רש"י ותוס' זבחים ה. ושם לג. ותוס' נדה שם ושי"ק לירושלמי גזיר פ"ח ה"ב ד"ה וטעון.

³⁵ כן מוכח מהרמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פרק ד הלכה ב שכתב "מביא את האשם של מצורע עד הפתח ומכניס שתי ידיו לעזרה וסומך עליו" ואי אין חייב בסמיכה אסור לסמוך שהרי משתמש בקודש ואינו אלא מקיף ידיו עליו וכמו שכתבו תוד"ה סמיכת ופשוט.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

קרניו ומתודה עליו עון אשמתו. והשוהט הטאת ואשם צריך שתהיה מהשבתו לשם אותו החטא שבא עליו³⁶.

דף לג:

ח. טמא שנגע בקודש ... אינו לוקה

כבר התבאר במסכת מכות דף יד: שאסור לטמא³⁷ את הקדשים או לסבב להם טומאה שהרי פוסלן, והמטמא את הקדשים אינו לוקה³⁸.

וכן אסור³⁹ לטמא את התרומה של ארץ ישראל כשאר הקדשים, ולא יביאנה לידי טומאה שנאמר ביולדת, (ויקרא יב פסוק ד) **בְּכֹל קֹדֶשׁ לֹא תִגַּע**. והוציא הכתוב בלשון נגיעה שאפילו נגיעה אסורה כאכילה, אולם גם כאן אינו לוקה⁴⁰.

³⁶ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ד הלכה יא והלכה יד

³⁷ רמב"ם פסולי המוקדשין פי"ח הי"ב

³⁸ רבי יוחנן וריש לקיש הלכה כרבי יוחנן. ועיין לחם משנה פי"ט מסנהדרין ה"א הקשה על הר"מ שפוסק כאן הי"ג כריש לקיש דאזהרת האוכל קדשים בטומאת הגוף הוא מפסוק [ויקרא י"ב, ד'] בכל קודש לא תגע, ובגמ' פרק אלו הן הלוקין (דף י"ד ב) וכן בזבחים פרק כל הפסולין (דף ל"ד) מוכח דהא בהא תליא דריש לקיש שסובר דהאזהרה לטמא שאכל קדשים מבכל קדש לא תגע סובר דלוקה משום דקרא איירי בכל קדשים ומדאפקיה בלשון נגיעה אזהרה לנגיעה דקדשים ומדאיתקש למקדש הוי אזהרה לאכילה ומש"ה לקי משום בכל קדש לא תגע אבל לר' יוחנן דלא מפיך לאזהרה לטמא שאכל קדשים מהכא אלא מוקי ליה לתרומה לא לקי במטמא קדשים משום דקרא דבכל קדש לא איירי בשאר קדשים וא"כ איך כתב הר"מ כאן הי"ב דאין לוקין, בדעת ר' יוחנן שם מבואר דתלוי זה בזה, ועיי"ש מה שתירץ

³⁹ רמב"ם הלכות תרומות פרק יב הלכה א

⁴⁰ כ"כ בתורת הקדשים כא. אות ו בלקומי הלכות כא: ובזבח תודה שם דייק שהרמב"ם הזכיר מלקות רק באוכל תרומה, ועל אף שלר' יוחנן לוקה זהו משום שכל המקר לא אתי אלא לנגיעת תרומה אך לדידן שבלימוד מקרא זה פסקינן כר"ל דברייתא כותיה כמו שהתבאר עיקר קרא באכילה כתיב, ונגיעה ילפי' רק מהדהוציאו בלשון נגיעה, זהו רק לאיסורא ולא למלקות, ולא זה אינו דוקא בנוגע בידיו דה"ה במטמא ע"י כלי או דבר אחר ועוד ילפי' מדכתיב משמרת תרומתי שצריך לשמור את התרומה שלא תטמא ולא יפסידנה וע"ל היי דאפי' חולין הטבולין לתרומה אסור לטמאות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

אדם טהור⁴¹ שאכל כזית מקדשים שנטמאו לוקה⁴², שנאמר (ויקרא ז פסוק יט) וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִנַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל וְאֵיךְ שֶׁכָּתוּב זֶה נֹאמֵר בְּקִרְבָּן מְלוּאִים, הוּא הַדִּין לְשֵׁאר הַקִּרְבָּנוֹת וְאִפְּלוּ הַאוֹכֵל כְּזֵית מְלֻבֶּנֶת הַמִּנְחָה שֶׁנִּטְמְאָת אַחַר שְׁנֵת־קִדְשָׁה בְּכָלֵי לֹקֵה. שְׁגַם הֵיא חֵלֶק מִחֻלְקֵי הַקִּרְבָּן.

אחד קדשים שנטמאו לפני כפרה או לאחר כפרה, בין שנטמאו באב הטומאה או בולד הטומאה של דברי תורה, אבל אם נטמאו בטומאות⁴³ של דבריהם אינו לוקה על אכילתן, אבל מכין אותו מכת מרדות.

ואינו לוקה אלא האוכל אחר זריקת דמים, אבל אם אכל קודם זריקה אינו לוקה משום אוכל קודש טמא אבל מכין אותו מכת מרדות.

ט. בנל קודש לא תגע אזהרה לאוכל

עוד התבאר שם שכל אדם שנטמא⁴⁴ טומאה שחייבין עליה כרת על ביאת המקדש⁴⁵, ואכל כזית מן הקדשים בין בקדש טהור בין בקדש טמא, במזיד הרי זה נתחייב כרת שנאמר (ויקרא ז פסוק כ) וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בְּבֶשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְטָמְאָתוּ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ, וְאִם הִתְרוּ בּוֹ לְמַלְקוֹת חַיִּיב מַלְקוֹת⁴⁶ וְאִם אָכַל בְּשִׁגְגָה מִבֵּיא קִרְבָּן עוֹלָה וַיִּוֹרֵד⁴⁷, וּמִנֵּיִן שֶׁאִינוּ מְדַבֵּר אֵלֶּא בְּטוֹמְאָת הַגּוֹף שֶׁנֹּאמֵר (פסוק כא) וְנֶפֶשׁ כִּי תִגַּע בְּכָל טָמֵא בְּטָמְאָת אָדָם אוּ בְּבִהְמָה טָמְאָה אוּ בְּכָל שֶׁקִּין טָמֵא וְאָכַל מִבֶּשֶׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ, וְהוּא הַדִּין לְשֵׁאר קִדְשֵׁי

⁴¹ רמב"ם פסולי המוקדשין וחינוך מצוה קמה

⁴² ועיין במנחת חינוך שם אות ב שהאריך לבאר אמאי אינו לוקה משום הלאו הנאמר במעשר שני על אכילתו בטומאה וכ"ש לקדשים שיהיה חייב ואע"ג שאין מזהירין מן הדין הכא מזהירין מן הדין עיי"ש הטעם ועיי"ש האריך ביישוב דבר זה וכן בביאור הטעם שאינו לוקה משום לא תאכל כל תועבה

⁴³ ועיין מנחת חינוך שם אות ד שחקר על איזה טומאה לוקה אם דוקא על ראשון ושני או גם על שלישי ורביעי ואכמ"ל

⁴⁴ רמב"ם פסולי המוקדשין פי"ח הי"ג וסנהדרין פי"ט ה"א

⁴⁵ ועל איזה טומאה חייב על ביאת מקדש עיין פ"ג מביאת המקדש הל' י"ג – י"ד

⁴⁶ והנה באוכל קודש טמא, חוץ מה שחייב על טומאת הגוף חייב ג"כ מלקות על טומאת בשר, ואם התרו בו משום שניהם חייב שני פעמים מלקות, או שגג בזה והויד בזה, בין נטמא הגוף קודם או נטמא הבשר קודם דהוי כולל ומוסיף, עיין בחולין ק"א ע"א וזבחים ק"ח ע"א. (מנחת חינוך מצוה קסז אות ג)

⁴⁷ ואינו חייב אשם תלוי על לא הודע, דכל דאינו חייב חטאת קבועה על שוגג רק עולה ויורד אינו חייב אשם תלוי על לא הודע, עיין ש"ס [כריתות ב' ע"א] ור"מ פי"א משנגות הל' ה':

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

מזבת, והיכן הזהיר על עון זה ביולדת, שהרי נאמר בה (שם יב פסוק ד) פְּקֹל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע⁴⁸.

מפי השמועה למדו שזו אזהרה לטמא שלא יאכל קדש קודם שיטבול, והאוכל קדש אחר שטבל קודם שיעריב שמשו קודם וכן מי שצריך להביא קרבן לטומאתו ואכל קודם שיביא כפרתו לוקה, ואינו חייב כרת שנאמר וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו עד שתהיה כל טומאתו עליו⁴⁹. וממילא כיון שאינם חייבים כרת במזיד פטורים בשוגג מקרבן⁵⁰. וי"א⁵¹ שחייבים כרת במזיד וקרבן בשוגג.

⁴⁸ ואע"ג שבגמ' אמרינן שר"ל יליף ליה מהכא ורבינו פסק כר' יוחנן עיין לח"מ סנהדרין פרק יט הלכה א דרבינו סבר דכיון דקו"ל ר"י וריש לקיש הלכה כר"י כל היכא דאנו יכולין לקיים כללין מקיימינן, ודוקא במחלוקת האחד דבכל קדש לא תגע דהוא אזהרה לקדשים דמצינו הברייתא מסייעת לריש לקיש בפירוש פסקינן כוותיה אבל בשתי מחלוקות אחרות לא פסקינן משום דאין הברייתא מסייעת לדבריו בפירוש דיש ליישב לדעת ר"י ולומר דאע"ג דקרא דלא תגע איירי בקדשים מ"מ לא לקי היכא דנגע בקדש דכיון דעיקר קרא אתי לאזהרה באוכל קדשים ולא מפקינן איסור הנגיעה אלא מדאפקיה בלשון נגיעה מסתייא דאמרינן דעשה זה איסור לאו בלבד אבל לא נאמר שבעבור כך ילקה כיון שעיקר הלאו לאכילה אתא ואף על גב דבגמ' אמרו דטעמא דר"י משום דבכל קדש לתרומה אתא וא"כ משמע דהא בהא תליא י"ל דאלו הן דברי הגמ' דקודם שידענו תניא כוותיה היה מפרש הגמ' דברי ר"י כן אבל אחר שידענו הברייתא כל היכא שאנו יכולים לקיים דברי ר"י מקיימינן כי היכי דברייתא לא ליהוי תיובתיה ויתקיים כלל שבידינו ריש לקיש ור"י הלכה כר"י וא"כ לפי האמת דקאמר גמ' תניא כוותיה לא קאי טעמא דלעיל דאמר ההוא לתרומה כו' ולכך פסק רבינו בהנהגה כוותיה אבל במחלוקת שסותרת הברייתא בפירוש דבריו פסק כריש לקיש. ועיין זבח תודה כא. שהאריך בזה.

⁴⁹ ואף דבפ"ג מביאת המקדש הי"ד פוסק הר"מ דבביאת מקדש חייב טבול יום כרת רק מחוסר כיפורים פטור [שם ה"ט], מ"מ גבי אכילת קודש סובר הר"מ דגזירת הכתוב היא דאף טבול יום פטור. (מנחת חינוך שם אות ב)

⁵⁰ רמב"ם שם הי"ד

⁵¹ השנת הראב"ד שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

